

документи по истории Русской Православной Церкви) / сост., авт. предисл. и ком. М. А. Бабкин. – М., 2006. – С. 11, 12, 23, 29, 30, 31–33, 42–44, 54, 55, 96–97, 130, 137, 139, 140, 143, 144, 245–252, 254, 255, 256, 257, 259; Архивные документы священномученика Кирилла (Смирнова), митрополита Казанского, из фонда митр. Арсения (Стадницкого). 1907–1918 / публ. О. Косик, Н. Суховой, Н. Тягуновой // БСб. – Вып. 13. – М., 2005. – С. 236–264.

Літ.: Grossul V. I. Arhiva mitropolitului Arsenie Stadnički ca sursă pentru istoria Bisericii ortodoxe rusă și română // Anuarul Institutului de Istorie "A. D. Xenopol". – 1994. – Т. XXXI. – С. 577–593; Савинова И. Д. Лихолетье. Новгородская епархия и Советская власть. 1917–91. – Новгород, 1998. – С. 15, 18, 21, 22, 23; Вона ж. Дело митрополита Арсения (Стадницкого) // ВИ. – 1999. – № 6. – С. 139–144; Сергий (Голубцов), протодиак. Профессура МДА в сетях ЧК и ГУЛАГа. – М., 1999. – С. 179–184; Фотий (Нечепоренко), иером. Арсений (Стадницкий Авксентий Георгиевич) // ПЭ. – Т. 3. – М., 2001. – С. 409–416; Иринея (Тафуня), иером. Жизнь, деятельность и исповедничество митрополита Арсения (Стадницкого), сына молдавского народа. – Кицканы, 2005. – 148 с.; Воробьев И. В. Митрополит Арсений (Стадницкий) и реформа среднего духовного образования // БСб. – 2002. – Вып. 10. – С. 259–278; Одинцов М. И. Высокопреосвященнейший Арсений (Стадницкий), митрополит Ташкентский и Туркестанский (1862–1936 гг.) Биогр. очерк // ЦИВ. – № 9. – 2002. – С. 109–145; Владимир (Воробьев), прот., Кривошеева Н. А. Митрополит Арсений (Стадницкий) о соборе 1917–18 гг. и восстановлении патриаршества // Материалы XIX ежегодной богословской конференции ПСТГУ. – М., 2009. – С. 248–250; Антоний (Головань), иером. Преосвященный Арсений (Стадницкий) как блюститель церковно-певческой традиции в годы управления Псковской и Новгородской епархиями (1903–1913). – 02.12.2013. – Режим доступа: <http://www.bogoslov.ru/text/3654021.html>. – Назва з екрана; Ефремова О. Н. На полях сражений и в тылу в 1914–1916 годы : по материалам дневника архиепископа Новгородского и Старорусского Арсения (Стадницкого) // Вестник ПСТГУ : II. История. История Русской Православной Церкви. – 2014. – Вып. 5 (60). – С. 88–109.

С. Л. Кузьміна

АРТИНСЬКИЙ Іван Петрович [рос. Артинский Иван Петрович] (04[16].08.1874–01.04.1920), протоієрей, випускник КДА – священнослужитель РПЦ, церк. педагог, історик, публіцист.

Нар. у м. Новочеркаську Обл. Війська Донського (нині – Ростовської обл. РФ) у сім'ї козака. Дитячі роки провів у станиці Мелиховській (нині – Усть-Донецького р-ну Ростовської обл.), де його батько служив

урядником (унтер-офіцерський чин у козацькому війську). Початкову освіту здобув у місцевому парафіяльному уч-щі. Після закінчення Новочеркаського ДУ (1884–88) та Донської ДС (1888–94, м. Новочеркаськ) навчався у КДА (1894–98), де здобув ступ. канд. богослов'я (рішення Ради КДА від 12.06.1898 затверджено митрополитом Київським і Галицьким Йоаникієм (Рудневим) 23.06.1898). Рукопис канд. твору «Св. Амвросій Медиоланський как пастырь и учитель о пастырстве», схвально оціненого Радою КДА на підставі рецензій проф. М. М. Дроздова і доц. М. К. Маккавейського, зберігається у ІР НБУВ. Частина твору опублікована в ж-лі «Християнин» у 1909.

Разом із М. Е. Посновим у студентські роки працював під керівництвом доц. Д. І. Богдасhevського (див. Василій (Богдасhevський)) над російськомовним перекладом праці Канта «Основи метафізики моральності» (незавершений рукопис зберігається у ІР НБУВ).

Після закінчення КДА призначений псаломщиком Новочеркаської Олександро-Невської церкви (з 12.08.1898). Восени 1898 розпочав пед. діяльність на посаді викладача рос. мови у Маріїнському Донському ін-ті та законовчителя (з 01.10.1898) Маріїнської Донської жін. гімназії (м. Новочеркаськ). 22.07.1899 рукопокладений у сан ієрея.

У 1903–08 служив законовчителем Новочеркаської чол. гімназії, де викладав також філос. пропедевтику. Входив до складу епархіальної училищної ради.

У 1908 переїхав до м. Вовчанська Харків. губ. (нині – адм. центр Вовчанського р-ну Харків. обл.), де обійняв посади законовчителя жін. гімназії та училищної семінарії. З жовтня 1909 служив законовчителем Київ. імп. Ін-ту шляхетних дівчат (Київ. ін-т імп. Миколи I) і настоятелем інститутської церкви в ім'я священномучениці цариці Олександри.

З 1910 – законовчитель Харків. 2-ї чол. гімназії і настоятель її Свято-Сергіївської церкви (з 1916 – у сані протоієрея). На епархіальному з'їзді 13–19.05.1917 обраний деле-

гатом Всерос. Помісного Собору від харків. духовенства (у списках учасників собору не зазначений). У травні 1918 був делегатом Всеукр. Правосл. Церк. собору від законовчителів Харків. єпархії.

Після утвердження у Харкові більшовицької влади (січень 1919) повернувся до Новочеркаська, де обійняв посаду законовчителя Донського імп. Олександра III кадетського корпусу. Разом із корпусом у грудні 1919 залишив Новочеркаськ і, діставшись Новоросійська, наприкінці лютого 1920 емігрував до Єгипту.

Помер у м. Александрії (Єгипет) на 46-му році життя. Похований на правосл. кладовищі Шетбі.

А. відомий як автор першого систематичного дослідження історії Новочеркаської військ. гімназії (1907). Опублікував низку праць з питань християн. етики, пасторології та духовної освіти; друкувався у ж-лах «Донские епархиальные ведомости», «Вера и разум», «Вера и жизнь», «Вера и церковь», «Руководство для сельских пастырей», «Киевские епархиальные ведомости» та ін.

Осн. тв.: Очерк истории Новочеркаской войсковой гимназии. – Новочеркасск, 1907. – V, 469, [4] с.; Жизнь человека в понимании и учении графа Л. Н. Толстого // Донские Ев. – 1908. – № 15. – Отд. неофиц. – С. 387–392; № 16. – Отд. неофиц. – С. 412–419; № 17. – Отд. неофиц. – С. 442–447; № 18. – Отд. неофиц. – С. 466–471; № 19. – Отд. неофиц. – С. 491–495; № 20. – Отд. неофиц. – С. 520–524; № 21. – Отд. неофиц. – С. 545–549; № 22. – Отд. неофиц. – С. 568–573; № 23. – Отд. неофиц. – С. 594–598; Новое направление в школьной постановке изучения православного богослужения // Кишиневские Ев. – 1910. – № 51. – С. 1921–1924; Ключи человеческого счастья. – Чернигов, 1912. – 46 с.; Жизнь или смерть? (Современная семья при свете христианского учения о ней). – Х., 1913. – 40 с.

Пер.: Деннерт Э. Религиозные воззрения естествоиспытателей / пер. с нем. под ред. свящ. И. Артинского. – Х., 1912. – [2], 60 с.

Арх.: ІР НБУВ. – Ф. 175. – № 1141; Ф. 191. – № 115; Ф. 304. – № 1519; ЦДІАУК. – Ф. 711. – Оп. 3. – Спр. 2446, 2450.

Опубл. дж.: От правления Донской духовной семинарии // Донские Ев. – 1894. – № 13. – Отд. офиц. – С. 269; Извлечение из протоколов Совета Киевской духовной академии за 1897–1898 учебный год. – К., 1898. – С. 238–242, 410, 412–415, 419; Распоряжения и

Іван
Артинський

известия епархиального начальства // Донские Ев. – 1898. – № 17. – Отд. офиц. – С. 434.

Літ.: Беляков В. В. Российский некрополь в Египте. – М., 2001. – С. 11; Бойко А. А. Артинський Іоанн Петрович // Українська журналістика в іменах : Матеріали до енциклопедичного словника / за ред. М. М. Романюка. – Львів, 2001. – Вип. 8. – С. 9; Артинський Іоанн Петрович // Православная энциклопедия Харьковщины. – Х., 2009. – С. 96.

М. Л. Ткачук

АСКОЧЕНСЬКИЙ Віктор Іпатович [рос. Аскоченский Виктор Ипатович] (01[13].10.1813–18[30].05.1879), випускник і викладач КДА – літератор, письменник, журналіст, публіцист, історик, богослов.

Нар. у м. Воронежі в сім'ї священика. Початкову освіту здобув під керівництвом батька – диякона Воронежського Покровського кафедрального собору. Після закінчення Воронежської ДС (1829–35) навчався у КДА (1835–39). Маючи неабиякі муз. здібності та вокальні дані, співав у академ. хорі, був його регентом, писав церк. музику. У студентські роки почав займатися літ. творчістю, зокрема уклав віршовану «Галерею портретів» однокурсників (див.: Акты и документы, относящиеся к истории Киевской Академии. – Отд. III (1796–1869 гг.). – Т. 5 (1823–1869 гг.) / с предисл., введ. и прим. проф.